

شيعه ليک و ايرانيت دئيه فارس ايستعمارچيليغي

علي شريعتي و فارس شعوبيه چيليگي 10

كئچميش دانيشيقلاردا علي شريعتي نين "جبهه ملي ايران" آد وئرديكلى فارس شعوبيه چيلىك و راسيستلىك محفلينه باغلى اولدوغو اوزره بيلگى وئره رك بو ذاتين ايستر تاريخ مسئله لرى، ديلىچيلىك و ايسترسه ده بيليم و عئلمه امانتدار اولماديغي و اورتايا آتديغي گؤروشلىرى نين تملسيز اولدوقلارى اوزره بيلگى وئرديك. بو دانيشيقتا علي شريعتي نين ملت آنلايشى و فارسليغي ساسانلilarا باغلاديغي نين تملسيز و اساسسيز اولدوغو اوزره بيلگى وئرمگه چاليشاجايىق. ملت آنلايشى كئچميشده داها چوخ دين اساسلى بير امتچيلىك دوشونجه سينه دايالى اولماسينا باخمايلاق فرانسه انقلابيندان سونرا ملت آنلايشى ديل و مدنيت اساسلى بير آنلايش اولراق اورتايا اولدوغو آرتيق بللى سايبيلار. بو اساسدا بعضا ملي دؤلتلر و بعضا ده هر هانكى بير ديل و مدنيت اساس گؤتوروله رك بللى سرحدلر ايچينده دؤلتلر يارانماغا باشلاميش. بو آچيق و ساچيق

گۆز اؤنونده اولموش گلیشمه لری نظره آلمایارق علی شریعتی فردوسی زامانیندا تورک حاکیمیتی و عرب خلافتی آلتینداکی فارسلاری بوگونکو آنلایشلا "ایران ملتی" دئییه فارس خولیاچیلیغینی قبارتماغا چالیشار، اوخویوروق:

"ملیت نه-دیر؟ ملیت شخصلرین خارجی عنصورلار قارشیسیندا اؤز کیملیکلرینی حیس ائدن بیر حس و احساسدیر. بو اساسدا تاریخ بویو ملیتین ضعیف و گوجلو اولماسی فرق ائدر. نه زامان ایران ملیتی نین گوجلو اولماسی بللی اولموش؟ ایرانلیلارا حمله اولان زمان. بو ایکی قرنیه ایران ملیتینه داها آرتیق حمله اولموش. اسلام عرب قیلینجی ایله ایرانا گیرمیش. اسلام ایرانلیلارین مدنیتی و مذهبلی علیینه ساواشمیش. عرب ایرانلیلارین قدرتی و سیاسی مستقیل اولمالاری علیینه ساواشمیش. اسکندر ایران نین سیاسی مستقیل اولماسی علیینه حمله ائتمه سینه باخمایارق ایران نین مدنیت مستقیللیگی علیینه ساواشمیش. بو اساسدا اسکندر و سلوکیلر بیزیم مدنیت و تاریخیمیز علیینه ساواشمیشلار. فقط سیاسی اولاراق بیزیم حکومتیمیزی قدرتن سالمیشلار. آنجاق عرب ایرانا گیردیکدن سونرا ساسانلیلاری آرادان آپارمیش، ایستر حکومت، ایسترسه ده ایران نین مستقیللیگینی مذهبده حل ائتمیش. بو اساسدا بیزیم دیلیمیزه حمله

ائتمیش. ائله جه ده خطیمیز و مدنیتمیز علیھینه حمله ائتمیش. بو اساسدا عرب حمله سینی چنگیز و اسکندر حمله سی ایله مقایسه ائتمگیمیز دوزگون اولماز. عرب حمله سی نین اثری بیزیم بوگونکو یاشاییشیمیزدا دا اؤزونو عکس ائتمیش. چنگیزخانین حمله سی 600 ایل سونرا، بیزیم زامانا یاخین اولماسینا باخمایاراق اثری آرادان گئتمیش و رسمیت تاپمامیش"¹.

اوسته گؤروندوگو کیمی علی شریعتی ملیت مقوله سینی دیل و مدنییت اساسلی آچیق بیچیم و شکیلده اورتایا قویماز. آنجاق بو مسئله یه دوشمنلیک آنلاییشینی قاتاراق "بیزیم قوروپ - In: engl. group" دئییه اورتاق مدنی دگرلر دئییل، اورتاق شخصلر (افراد مشترک) و اونلارین دگرلری دئییه مسئله نی آله آماغا چالیشار. بئله لیکله کئچمیشده ایران ممالیکی محروسه سینده کی ملیتلری "ایران ملتی" دئییه تورکلوک و عربلیگه علیھینه اورتاق و مشترک ملی توپلوم دئییه اونلاری "**ایرانیت**" باشلیغی آلتیندا تانیلاماغا و تعریف ائتمگه چالیشار. علی شریعتی بو عوامفریبلیک تانیمی ایله ایران ملتی آنلاییشینی تعریف ائدرکن عربلر اسلام قیلینجی ایله فارسلیق علیھینه ووروشموش دئییه "**فارسلیغی**" اوخوجویا آشیلاماغا و تزریق ائتمگه چالیشار. علی شریعتی "ملیت ایران" دئییه فارسلیق مقوله

سینی قبارتماق اوچون بنی اومیه علییه اولان عباسیلرین کؤلگه سی آلیتیندا آخین ائدن مخالف حرکتلری عباسیلرین بنی اومیه علییه آپاردیقلاری ساواشلاری نین ترکیب حیصه سی دئییل²، ایرانلیق (اوخو: فارسلیق) مقوله سی دئییه قلمه آلا. علی شریعتی ایرانیت مقوله سینی قبارتماق اوچون اسلاو کولتورونه باغلی اولان **"خام انشان"** لارا دا "ایرانیت" ائیکتی یاپیشدیرراق اولاری دا فارسلیق مقوله سی نین آیریلماز بیر ترکیب حیصه سی دئییه قلمه آلا.

علی شریعتی نین بو ملت آنلاییشی، ملتین نه اولدوغونو اورتایا قویماق دئییل، فارسلیغی کئچمیشده کی دیل و مدنیتلرین واریشی تقدیم ائتمک و عربلیکدن ایران ممالیکی محروسه سینده کی توپولملاردا بیر دوشمنلیک تصویر یاراتماق مقصدی داشییار. بونون یانی سیرا خوارزمشاهلار دؤلتینه سالدیرمیش موغوللاری،- دیل و مدنیت اساسلی بیر سالدیریق اولمادیغی اوچون- باشقا پان ایرانیتلرین و فارس مدنیت راسیستلری نین ترسینه اولاراق داها دا مدنی اولدوقلارینی قبول ائدر. یئری گلیمیشکن دئییلمه لیدیر: موغوللار هر هانکی بیر توپولومون دیلی و مدنیتی ایله دوشمنلیک ائتمه میشلر. موغوللارا تسلیم اولان دیل و مدنیت صاحبیلاری اؤز دیل و مدنیتلرینی و

دین اینانجلارینی دا یاشاتماقدا آزادلیغا مالیک اولموشلار. علی شریعتی نین آرخائیک دئییه فارسچانی ساسانیلرین دیل و مدنیتلرینه دویونلمگی ایسه تاریخی واقعیتلر ایله اوست اوسته دوشمز. یئری گلمیشکن ساسانیلر اوزره بیلگی وئرمگه چالیشاق.

ساسانیلر و اونلارا نسبت وئریلن دیل

بیلیندیگی کیمی بوگونکو فارسچا ایسلامیتدان سونرا دیوان دیلی اولماسی ایله کنسرولشمیش بیر دیل اولموش. دئمک، ابولقاسم فردوسی یازدیغی فارسچاداکی کلمه لر بوگون ده فارس دیلینده اولدوغو کیمی هر هانکی فونئتیک دگیشیم (سس دگیشیمی) ائدیلمدن ایشلدیلر و آنلاشیلار. بو اساسدا بعضیلری نین فارسلیغا

نسبت وئردیکلری ساسانیلرین ادبیات دیلی "پارت" یوخسا "پهلوی" همان فارسچادیر دئییه قبول ائدیلمز ساییلار. ساسانیلرین نئجه بیر ائتیک و خالق اولدوقلاری دوغرو دوزگون بللی اولمادیغینا باخمایاراق ایرانشناس کارل سالئمان گلدیگی قناعته اساسا

Carl Salemann کارل سالئمان

ساسانلیلارین ایشلتدیکلری ادبیات دیلی خراسانداکی پارتاویوخسا پارتاوا بوگونکو دئیشله دئسک، پهلوی دیلی اولموش³.

ساسانلیلار ایلك اولاراق آرامی یوخسا کلدانی الیفباسی ایشلتدیکلرینه باخمایاراق چوخ زامان کئچمدن پارتلار اساس گؤتوردوکلری بوروشوق (Cursive) خطی قبول ائتمیشلر⁴. ساسانلیلار ایسلام واسیطه سی حؤکومتدن اوزاقلاشدیقدان سونرا بیله بو الیفبا شرقده کی زردوشت مؤبدلری طرفیندن قوروناراق 13 اونجو یوز ایله اویستا کتابی دا بو الیفبا ایله یازیلیمیش⁵.

ایرانشناس کارل سالئمان -آ گؤره بوگون پهلوی دئییه اورتایا قویولموش بیر چوخ متینلر جعل اولونموش دیل ملزومه لری ساییلار. بو اساسدا آلمانین قؤتینگن شهرى نین اونیورسیتیه سینده ایرانشناسلیق پروفیسورو اولموش مکئنسی توپلادیغی a concise Pahlavai Dictionary دئییه متینلردن داراییب ترجمه ائتدیگی سؤزلوک کتابی دا فارسلیق اوچون بیر عوافریلیک ادبیاتی نین بیر بؤلومو ساییلار. پهلوی متینلری نین جعل اولدوغو اوزره ایران شناس کارل سالئمان اؤز تحقیقاتی نین نتیجه سینى 1895 - 1901 اینجی ایللر اشتراسبورکدا یابینلاتمیش. بو تحقیقات کتاب اولاراق ایران دیلچیلیگی نین چاتلاغی آدلی کتابدا (Grundriss der iranischen Philologie) دئییه اورتایا

قويولموش. فاکتلا ر اؤنملی اولدوغو اوچون بو کتابدان آلدیغیم بؤلوملری ده اورجینال متن اولراق مقالده یاینلایا جاغام. بورادا یوروجو اولماسین دئییه فقط ترجمه ائتمگه کفایت ائدیرم؛ اورادا اوخویوروق:

„Doch muss hier gleich im Voraus bemerkt werden, dass es dem Forscher wohl für immer versagt bleiben wird, sich eine absolut sichere Anschauung vom Bau dieser Sprache zu bilden. Abgesehen von geringen Alter der Handschriften, die meistens nicht allzu sorgfältig geschrieben sind, unter liegt es keinem Zweifel, dass die Abschreiber sowohl als auch die Verfasser jüngerer Schriften sich vom Einfluss des Neupersischen nicht immer haben frei halten können, weder in lautlicher, noch in grammatischer Beziehung. Ferner ist die Schreibung des Pahlavi keine Phonetische, sondern zu einem geringen Teile eine historische, und dann wird eine gewisse Anzahl von Ideogrammen verwendet, so dass sich die lautliche Geltung der geschriebenen Wörter nur annäherend bestimmen lässt. Die Entscheidung wird in den Grenzen halten müssen, welche durch Pahlavi-Schrift einerseits – deren buchstäblicher Lesung die

zahlreichen Lehnwörter des Armenischen(1) aus arsacidischer Zeit im grossen Ganzen genau entsprechen – und andererseits durch das älteste Neupersisch gegeben sind(2).

(1) H. Hübschmann, Armenische Grammatik I, I. Die persischen u. arabischen Lehnwörter im Altarmenischen. Leipzig 1895.

(2) Für ganz verfehlt muss man den Versuch von CL. Huart erachten, zur Bezeichnung verschiedener neuerer Dialekte den Terminus >>pehlevi-musulman<< aufzubringen (JaS8 VI, 502. XIV, 238; vgl. E. G. Browne, A catalogue of the Persian mss. In zhe library of the University of Cambridge. 1896, p. 69. No. XXVII) Solch unmotivierter Namengebung kann nur zu argen Missverständnissen Anlass geben⁶.

ترجمه: "این‌دین و قاباچادان نظره آلین‌سین: تحقیقاتچی (کارل سالئمان) همیشه لیک اولاراق بئله بیر دیل قورولوشو و یاپی سی اولابیلمه یه جگیندن خاطر جمع‌دیر. ال یازمالاری قدیم یازیلیمیش متن اولمازکن دقت ایله ده یازیلمامیشلار. ایستر متنین اوزوندن یازان، ایسترسه ده ایلک متنی یازان یئنی فارسچا خطی نین اتکی و

تأثیریندن اوزاق دورابیلمه میس. بو تأثیر ایستر متینده کی ایشلنمیش کلمه لر اوزره سس و ایسترسه ده گئرامتر باخیمیندان یانسیمیش گؤرونر. بونا علاوه اولاراق پارتاوا یا پهلوی دیلی نین خطی سس بیلمی باخیمی و نقطه نظریندن موضوع دئییل، تاریخی باخیمدان اهمیتلی ساییلار. اوسته لیک (بو متینلرده) بلیرلی و معین بیر سایدا ایدئوگرام ایشلنمیش⁷. بونا خاطر یازیلی کلمه لرین فنوتیک و سس بیلمی باخیمیندان کئچرلی، دوغرو و دوزگون اولمالاری یالیز گومان ائدیلر. بو دوغرولتودا معین بیر قرارا گلک اولدوقچا امکانشیزدیر. دها دوغرو دئییلرسه: بیر یاندان پارتلار زامانینا عایید قدیم اثرمنی کلمه لر و باشقا یاندان دا یئنی فارسچاداکی قدیم کلمه لر متین دئییه بیر آریا آیینمیش و بو متینلره ده پهلوی آدی وئریلمیش(1). مسئله بونلا دا سونا چاتمایاراق فرانسه لی شرقشناس "کلیمن هوآرت Clément Huart طرفیندن مختلف یئنی لهجه لری "پهلوی- موسولمان" باشلیغی آلتیندا بیر کتاب اولاراق یایینلامیش(2)".⁸

اوسته کی گؤروندوگو کیمی بلیرلی اللر "ایران دیلیری" دئییه فارسلیق اوچوخ دیل و مدنیت اساسلی تمل و اساس یارتماغا و فارسلیغی تورک و عرب مدنیتلری نین قارشیسیندا قویماغا چالیشمیشلار. کارل سالئمان اشاره ائتدیگی اثر لور اولاراق تانینمیش بابا طاهر عریان دئییه

همدان ولایتینده یاشامیش بیر صوفی مسلک شاعیر اولموش. بابا طاهیرین شعریندن بیر اؤرنک اوخویوروق:

"جهان با این فَرَخَت تنگت آیو ----- مکن کاری که بر پا سنگت آیو

تو را از نامه خواندن ننگت آیو ---- چو فردا نامه خوانان نامه خوانند"⁹

ترجمه: دنیا بو گئیشلیگی ایله سنه دار گلر-ائله ائتمه آیاغینا داش دوشسون. مکتوب اوخومانی عئیب سانارسان، چونکه مکتوب اوخویانلار مکتوب اوخورلار".

اوسته گؤرونو کیمی متنده گونوموزده کی فارسچا بیر دیل ایشلنمیش. یالنیز "آید یئرینه آیو (گلر)" ایشلنمیش. کلمن هوآرت آد وئردیگی بو "پهلوی موسولمان" آدلی اثرین آدیندان یولا چیخاراق سونرالار بیر چوخ فارس ایستعمار یانچیلاری "فارسی فهلوی" دئییه فارس دیلینی "پهلوی" دیلینه باغلاماغا چالیشمیشلار. کلمن هوآرت باباطاهیرین بو شعرلرینی فرانسه-ده آسیا ژرونالیندا 1885 اینجی ایل یابینلامیش¹⁰.

بو اساسدا ایرانداکی فارس ایستعمارچیلیق یانچیلاری او جومله-دن ابراهیم پور داوود "فارسی پهلوی" آنلایشینی اورتایا قویموشلار. ابراهیم پور داوود-ا دوشونجه باخیمیدان شاگردلیک ائدن بهرام فره

وشی فرانسه و سوئیسده تحصیل آلدیقدان سونرا 1962 اینجی ایل
ایرانا گئری دؤنه رک ابراهیم پور داوودون اوزنگیسینده فارسلیق اوچون
چالیشمیش. بو وئریلمیش بیلگیلره باخمایاراق روس تحقیقاتچی کارل
سالمان بیرمینجی عصرین اوللرینده غرب بیلیم دونیاسیندا بئله بیر آرا
قاریشیقلیق ایله اوز اوزه قالاراق ساسانیلره نسبت وئریلمیش
"پهلوی" دیلی اوزره قطعی نظرنی یازمیش، اوخوبوروق:

4. Für den Verfasser dieser Skizze steht es ausser Zweifel, dass das sog. Pahlavi keine Mischsprache ist, wie man früher anzunehmen pflegte¹. Alle fremden Elemente sind lediglich Ideogramme, welche sich zum geringern Teile als altertümliche oder bloss graphisch modificirte iranische, zum grössern Teile als semitische (aramäische) Wörter erweisen² — ein Verhältnis, das schon im VIII. Jahrh. den Arabern bewusst war³, dann aber erst von WESTERGAARD⁴, bedingungsweise HAUG, und NÖLDEKE⁵ wiedererkannt worden ist. Ein näheres Eingehn auf die Streitfrage wäre hier zwecklos: es genügt, auf die — in keiner einzigen der bekannten Mischsprachen beobachtete — rein mechanische Behandlung des fremdsprachlichen Stoffes hinzuweisen⁶, und auf den Umstand, dass weder im Neupersischen und seinen Dialekten, noch im Armenischen, noch in syrischen, jüdischen und griechischen Schriften sich eine Spur dieses fremden Elementes als aus dem Mittelpersischen entlehnt oder angeführt nachweisen lässt. Das müsste doch unbedingt der Fall sein, wenn das Mittelpersische je so wäre gesprochen worden, wie man es schrieb.

¹ Die Geschichte der Pahlaviforschung bis 1870 schildert HAUG in seinem Essay on Pahlavi, welches die Einleitung bildet zu: An old Pahlavi-Pazand Glossary, ed. by DESTUR HOSHANGJI JAMASPJI ASA. Bombay u. London 1870; vgl. die Anzeige von ED. SACHAU, ZDMG. XXIV (1870), p. 713 ff. — ² Eine solche Mischung semitischer Ideogramme mit iranischen Elementen tritt schon auf Münzen des IV. u. III. Jahrh. v. Chr. auf; s. WEST l. c. p. 75, § 1. — ³ CLERMONT-GANNEAU, Lettre à Mr. Mohl sur un passage du Kitab-al-Fihrist: JA. ⁶ VII (1866), p. 429 ff. — ⁴ Zend-avesta or the religious books of the Zoroastrians ed. by N. L. WESTERGAARD, I, p. 20²). — ⁵ TH. NÖLDEKE, Geschichte des Artachšir i Pâpakân, aus dem Pehlevi übersetzt: Beitr. z. Kunde d. idg. Spr. IV (1878), p. 33. Ders.: Aufsätze zur persischen Geschichte. Leipzig 1887, p. 150 ff. »Pehlevia« (vgl. Encyclopaedia Britannica, 9th ed., s. v.); vgl. auch Gött. Gel. Anz. 1882, St. 31, p. 961 ff. — ⁶ Sem. אב = mp. *pid* Vater, aber ideogr. אביתר = mp. *pidar*; מעם שתר = *Awaršahr* npr.; אל תת = *ma agar* dass nicht, np. *magar*, אן (inschr. אן) = *ku* dass, np. *ki* und *kū* wo, np. *kū*, *ku-gā* u. s. w.

ترجمه: "منه گۆره پارتاوا يوخسا پهلووی دیلی نی بئله بیر قاریشیق دیل گۆسترمگه هئچ ده اساس و احتیاج گۆرونمز. پارتاوا دیلینده بوتون اۆزگه ائلمئنتلر یالنیز ایدئوگرام دئییه سامی و آرامی کلمه لر اولمالیدیرلار. دیلر آراسیندا اولان بو موناسبتی عربلر 8 اینجی عصرده بیلریمیشلر. ایستر یئنی فارسچا و اونون لهجه لرینده، ایسترسه ده سوریه، عبری، یونانی متینلرده پهلووی دیلینه عایید هر هانکی اۆزگه ائلمئنت و ملزمه ایله اۆزلیشیلمه میس. پهلووی دیلی دانیشیلدیغی کیمی ده یازیلارمیش"¹¹

ایران شناس کارل سالتمان نین گلدیکی قناعته اساسا ساسانلر پهلووی (پارت) دیلینی اۆزلری اوچون دیوان دیلی ائتدیکلرینه باخمایاراق اونلار قونشو خالقلارا دیل و مدنیت باخمیندان هر هانکی اتکی و تأثیر قویابیلمه میشلر. اوندان یانا دا اسلامیتین غربدن شرقه دوغرو ایلرمه سی ایله ساسانلیلار توپلوم ایچریسینده دوراجاق و دایاناجاق یئرلری اولمادیغی اوچون شرقه طرف گئری اوتورماق و قاچماق مجبوریتینده قالمیشلار. کئچمیش دانیشیقدا اشاره اولوندوغو کیمی هر هانکی دینه اوداقلانمیش توپلوملار اسلامیتده جزیه وئرمک ایله اۆز اینانجلارینی، دینلرینی و دین مرکزلی بیله اسلامیت قارشیسیندا قورویابیلیمیشلر. اؤرنک اولاراق یزد شهرینده زردوشتلوق معبدی بو

دئدیکلریمیزه بیر دلیل ساییلار. دئمک، تاریخ باخیمیندان بوگونکو ایران ممالیکی محروسه-سینده زردوشتلوک مذهبی یایقین بیر اینانج اولمامیش.

ساسانلیلارا نسبت وئرلمیش، پارتاوا، (پهلوی) دیلی نین فارسچا ایله قوهوم بیر دیل اولدوغونا باخمایارق بو دیل فارسچانین قدیم واریانتی دا اولمامیش. بو دوغرولتودا "پهلوی" دیلینه نسبت وئرلمیش ملزومه لر ایله فارسچا عئینی کلمه لر قارشیلادیرماق و نتیجه آلماق یئرلی ساییلار، جدولده اوخویوروق :

پارتاوا (ساسانی) Partava	فارسی Farsi
پوس Pus	پسر Pesar
براد Brad	برادر Barādar
خودای Xuday	آقا (بوگون: خدا) Ağa
دین وئه Din Veh	دین به (دین خوب) Din-i Beh
پوسان Pūsān	پسران Pesarān
ووزوگ Vuzug	بزرگ Bozurg

اوسته کی اؤرنکلر اوزره دوراقلادیقدا بو کلمه لرین فارسچا اولدوغو دئییل، بو کلمه لر منسوب اولان دیلین فارسچا ایله کئچمیشده قوهوملوق باغی اولدوغو یوخسا بیربیرلریندن سؤز آدیقلارینی اورتایا

چیخار. حرف قدیمیلیگی باخیمیندان پارتاوا و پهلوی دیلینه نسبت وئریلمیش کلمه لر یئنی فارسچادان داها دا سونرا یارانمیش یوخسا دوزتیلیمیش کلمه لر ساییلار. جدولده کی مقایسه لی مقاملارا دیلچیلیک نظریندن دوشونجه و فیکیر یئرتمگه چالیشاق:

"پسر" کلمه سی "پوس"; کلمه سیندن قدیم

"برادر" کلمه سی "براد" کلمه سیندن قدیم

"دین به" کلمه سی "دین وئه" کلمه سیندن قدیم

"پسران" کلمه سی "پوسان" کلمه سیندن قدیم

"بزرگ" کلمه سی "ووزورگ" کلمه سیندن داها دا قدیم بیر دیل واریانتی اولدوقلارینی اورتایا قویارلار. بئله لیکه بوگونکو فارسچاداکی ایشلنمیش عئینی کلمه لر نسبت وئردیکلری و پهلوی آدلاندیردیقلاری دیلدن داها دا قدیم اؤزلیک و ویژه لیگه مالیک ساییلار. بئله لیکه پهلوی دئییه آدلاندیردیقلاری دیل بوگونکو فارسچانین آناسی، اسکی و قدیم واریانتی اولابیلمز. دئمک، فارسچا بیر ادبیات دیلی اولاراق کنسئرولشمیش بیر دیل اولدوغو اوچون فارس دیلینده کی کلمه لر دگیشیمه اوغرامادان فردوسی زامانیندان گونوموزه داشیندیقلاری اوچون بوگونکو فارسچا پهلوی دیلی نین قالیغی (باقیمانده سی) اولمادیغی دا اورتایا چیخار. بئله لیکه ده دیل و مدنیت باخیمیندان

فارسلا ساسانلى آدلانديرديقلارى اتتنيك توپلومون قاليغى ساييلا بيلمزلىر. ساسانلىلار دىنى زردوشتلوك دئيه قبول اولونماسينا باخماي ياراتاق "اوستا" كتابى متن اولاراق ميلاددان اون اوچ يوزايل سونرا پارتاوا و پهلوى اليغباسى ايله تربيت اولموش مؤبدلر طرفيندن يازيلميش بير اثر ساييلار. بئله ليكله ساسانيلر زامانينا عاييد هر هانكى بير زردوشتلوك كتابى و يازىلى اينانچ قايناغى اولماديغى دا اورتايا چىخار. اوزون سؤزون قيساسى: فارسليغى ساسانلى شاهليغينا و زردوشتلوگه دويونلمك ده يئرسيز ساييلار.

ايشيق سؤنمز، 27.08.2018

---

¹ على شريعتى، بازشناسى هويت ايرانى- اسلامى، ص. 71 - 72

² اؤرنك اولاراق ابومسلم كوفى خوراساندا يمن قبيله لرى ايله بيرليكه عباسيلرين يانچيسى اولاراق بنى اوميه عليهنه ووروشموش. بو مسئله نى ايرانيت مقوله سینه دويونلمك شىادليق ساييلار.

³ Carl Salemann, Grundriss der iranischen Philologie Band 1, Straßburg, 1895-1901, S. 249.

⁴ C. Salemann, bax orada, S. 253.

⁵ C. Salemann, bax orada, S. 253.

⁶ C. Salemann, bax orada.

⁷ ايدئوگرام: دوشونجه نى تصوير ايله گؤسترن علامتلىر.

⁸ C. Salemann, bax orada, S. 249 - 250

عباس مستوفی الممالکی و اسماعیل برادران شاهرودی، رباعیات بابا طاهر، تهران، چاپ هفتم، 1378 ⁹

¹⁰ Clement Huart, *Les quatrains de Baba Tahir 'Urjan en pehlevi musulman*, in *Journal asiatique*, 8e sér. (S. 502-545)

¹¹ C. Salemann, *bax orada*. S. 250.